

Probleemgedrag in de adolescentie

Inleiding bij een artikelen serie

Greetje Timmerman & Laurenz Veendrick

Roken, delinquent gedrag, pesten, depressie. Aan deze uitingsvormen van problematisch gedrag van jongeren in de adolescentie wil Pedagogiek de komende nummers in de vorm van een serie artikelen aandacht besteden. Het zijn thema's die bij voortdurende in wetenschappelijk onderzoek onderwerp van studie zijn en de afgelopen jaren heeft Pedagogiek regelmatig artikelen geplaatst over diverse aspecten van problematisch gedrag in de adolescentie. Hoewel er een zekere eenzijdigheid te constateren valt in de keuze van thema's doordat er beduidend minder aandacht in adolescentie-onderzoek is voor de niet-problematische kanten van jongerengedrag, is de omvang van probleemgedrag in de adolescentie voldoende reden voor wetenschappelijk onderzoek.

In deze artikelen serie wordt verslag gedaan van het werk van een groep onderzoekers verbonden aan de universiteiten van Nijmegen en Utrecht. De eerste bijdrage behandelt depressie en agressie in de adolescentie. William Hale, Inge van der Valk, Joyce Akse en Wim Meeus deden onderzoek onder ruim 1300 jongeren. Lag het accent in voorgaande onderzoeken naar depressie en agressie onder adolescentie jongeren vooral op afwijzing door leeftijdgenoten, het interessante in deze bijdrage is de analyse van de invloed van afwijzing door ouders. De rol van ouders staat ook centraal in de volgende twee bijdragen in deze serie. De invloed van ouders en leeftijdgenoten op het rookgedrag van jongeren is onderzocht in een onderzoek onder 1400 jongeren op tien scholen in de omgeving van Utrecht (Rutger Engels, Ron Scholte, Raymond Kemp, Jan Willem Veerman, Frank Vitaro & Hein de Vries). De meeste studies naar rookgedrag van adolescenten belichten ofwel de invloed van vrienden op dit gedrag, ofwel die van ouders.

Deze bijdrage werpt een nieuw licht op met name de indirecte invloed van ouders op het rookgedrag van hun kinderen. De resultaten van dit onderzoek hebben daardoor belangrijke implicaties voor primaire preventie programma's. In het daaropvolgende nummer beschrijven Kemp, Engels, Scholte en Veerman hun studie naar de invloed van opvoedingsstijlen op delinquent gedrag van jonge adolescenten. Ook in deze bijdrage gaat het niet om een of-of benadering, maar wordt onderzocht hoe zowel de opvoedingsstijl van ouders als probleemgedrag van leeftijdgenoten verband houden met delinquent gedrag van jongeren.

De serie wordt (voorlopig) afgesloten met een bijdrage over pesten. Pesten is een wijdverspreid probleem, waarover de afgelopen jaren tal van publicaties zijn verschenen. Hoewel het tot dusver verrichte onderzoek enkele belangrijke inzichten heeft opgeleverd, is een aantal vragen nog onbeantwoord. Bijvoorbeeld, in hoeverre blijven kinderen die in het basisonderwijs betrokken zijn bij pesten dat ook nog in het voortgezet onderwijs. Daarom hebben Scholte, Kemp, Engels en Veerman vooral de longitudinale stabiliteit van pesten bij kinderen op de lagere school (9-12 jarigen) en in het voortgezet onderwijs (12-15 jarigen) onderzocht.